
HET BELANG VAN ARTIKEL 1

Een betoog over waarom het behouden van artikel 1 van de
Nederlandse grondwet cruciaal is voor de samenleving

DOEDE NAGEL G4A

Aantal woorden: 1304

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	2
2. Argumenten	3
2.1: Waarom belediging niet nodig is om maatschappelijke zienswijzen uit te leggen.....	3
2.2: Het probleem dat ontstaat als we alles tolereren in de samenleving	4
2.3: Het morele probleem wat bij het afschaffen van artikel 1 komt	5
3. Samenvatting en eigen mening.....	5
4. Bronnenlijst	6

1. Inleiding

In 2023 werd, voor het eerst sinds 1983 artikel 1 van onze grondwet gewijzigd. Vanaf toen luidde artikel 1 van de grondwet: “Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, handicap, seksuele gerichtheid of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.” Daarvoor werden handicap en seksuele gerichtheid niet expliciet genoemd. Als er voormalig op deze zaken gediscrimineerd werd, viel dit dan nog onder ‘op welke grond dan ook’. Over ‘op welke grond dan ook’ kan natuurlijk discussie bestaan, en deze discussie is nu weggenomen. Deze grondwetswijziging was echter niet unaniem aangenomen, en er bestaat al langer discussie over dit grondwetsartikel.¹

Pim Fortuyn vond dat iedereen alles zou moeten kunnen zeggen in Nederland. Daarom zei hij in een interview het volgende:

“Ik ben ook voor afschaffen van dat rare grondwetsartikel: gij zult niet discrimineren. Prachtig. Maar als dat betekent dat mensen geen discriminerende opmerkingen meer mogen maken, en die maak je in dit land nogal snel, dan zeg ik: dit is niet goed. Laat mensen die opmerkingen maar maken.”²

En chaos barst los. Links of rechts, elke lijsttrekker benadrukt hoe belangrijk artikel 1 van onze grondwet is. De discussie over of artikel 1 wel of niet positieve invloed op het publieke debat heeft speelt nog steeds. Sommige mensen vinden dat je niks meer mag zeggen en anderen vinden dat minderheden beschermd moeten worden. Daarom zal ik het in dit betoog hebben over de stelling: ‘Het afschaffen van artikel 1 is een goed idee’. Ik ben het niet eens met deze stelling, omdat ik denk dat elke redelijke maatschappelijke zienswijze uit valt te leggen zonder groepen te beledigen, het niet de samenleving ten goede doet als we alles tolereren en niet iedereen vrij en gelijk kan zijn. Deze drie argumenten zal ik uitwerken en daarna zal ik een samenvatting en mijn eigen mening geven.

¹ <https://nos.nl/artikel/2460196-verbod-op-discriminatie-om-handicap-of-seksualiteit-toegevoegd-aan-grondwet>, geraadpleegd op 11:50, 7-6-2024

² <https://npokennis.nl/longread/7540/wie-was-pim-fortuyn>, geraadpleegd op 12:02, 7-6-2024

2. Argumenten

2.1: Waarom belediging niet nodig is om maatschappelijke zienswijzen uit te leggen

In het citaat wat in de inleiding wordt genoemd zegt Pim Fortuyn dat in Nederland iedereen alles zou moeten kunnen zeggen, ook als dat beledigend is naar andere mensen. Hij vindt dat een imam hem mag vertellen dat zijn homoseksualiteit hem lager maakt dan een varken en dat hij diezelfde imam mag vertellen dat de Islam een achterlijke godsdienst is. Hij geeft wel een uitzondering: mensen mogen niet aanzetten tot geweld. Je zou kunnen zeggen dat Pim Fortuyns zijn standpunt perfect aansluit bij het 'Harm principle' van de filosoof John Stuart Mill. Dit Harm principle gaat ervan uit dat de mens vrij is om te doen waar hij zin in heeft, totdat hij anderen schaadt. John vermeldt wel dat beledigen geen schade is omdat je meerdere inzichten nodig hebt om te beslissen hoe de maatschappij wordt ingericht. Zonder belediging zou je dus nooit verder komen. In de middeleeuwen werd bijvoorbeeld kritiek op alles wat de katholieke kerk vond en deed gecensureerd, met als gevolg dat de middeleeuwen een soort van pauze werden in de vooruitgang. De schade die bij belediging hoort is dus een offer voor maatschappelijke vooruitgang.

Is het echter wel nodig om discriminerende opmerkingen te maken als je een maatschappelijke visie wil uitleggen? Pim Fortuyn zou ook inhoudelijk de islam kunnen bekritisieren, zonder het een 'achterlijke cultuur' te noemen (of een koran te verbranden, een actie die de laatste tijd steeds vaker voorkomt). Het is immers redelijk om te stellen dat je in het publieke debat je kritiek moet kunnen onderbouwen. Bijvoorbeeld:

"Ik vind dat de Islam niet thuishoort in Nederland omdat de islamitische cultuur achter loopt op mensenrechten en hoewel een deel van de moslims zich aanpast aan die mensenrechten, is er ook een deel dat koranverzen als 'De mannen zijn zaakwaarnemers voor de vrouwen, omdat God de één boven de ander heeft bevoorrecht' (S. 4:34) en 'De man kan zijn echtgenote verstoten, het omgekeerde is niet mogelijk.' (S. 2: 27) serieus neemt."

Dit is geen discriminerende tekst, maar inhoudelijke kritiek op de Islam met correcte informatie. Een moslim zou hier ook op kunnen reageren. Een inhoudelijk weerwoord geven op 'De Islam is een achterlijke cultuur' is onmogelijk.

Zo is het dus mogelijk om elke maatschappelijke zienswijze uit te leggen zonder een groep te beledigen. Daarom vind ik dat door te zeggen dat je door artikel 1 bepaalde maatschappelijke ideeën censureert je geen goed argument geeft voor het afschaffen van artikel 1 van onze grondwet.

2.2: Het probleem dat ontstaat als we alles tolereren in de samenleving

Los van dat het niet nodig is om te discrimineren, betekent het afschaffen van artikel 1 ook dat we in de zogenaamde tolerantie paradox terecht komen, geïntroduceerd door de Oostenrijk-Britse filosoof Karl Popper. In dit citaat legt hij het uit:

*"Als we ongelimiteerd tolerant zijn, zelfs jegens hen die zelf intolerant zijn, als we niet bereid zijn een tolerante samenleving te verdedigen tegen de aanvallen van de intolerante medemens, dan zal de tolerante mens te gronde gaan, en met hem de tolerantie."*³

Hij bedoelt dat als we als samenleving alles tolereren, dat we dan ook het moeten tolereren als andere mensen intolerant zijn. Als we ons als democratische samenleving niet verdedigen tegen de intolerantie zullen we ten gronde gaan, want dan mag je dus intolerant zijn tegenover andere mensen, waarmee de tolerantie verloren gaat. Als we artikel 1 afschaffen komen we dus in een samenleving terecht waarin er veel intolerantie zal ontstaan.

³ <https://www.digitmagazine.com/column/de-echte-paradox-van-popper>, geraadpleegd op 12:03, 14-6-2024

2.3: Het morele probleem wat bij het afschaffen van artikel 1 komt

Het is zondag 18 juli 2016 in het centrum van Orlando, Florida en Christopher Leinonen wordt begraven. Terwijl de familie hun emoties verwerkt staat naast de begrafenis een stille protestwake van de Westboro Baptist Church. Ze houden protestborden omhoog met teksten als 'God haat flikkers (verwijzend naar de homoseksualiteit van Christopher)', 'God heeft de schutter (verwijzend naar de man die Christopher dood heeft geschoten' en 'De flikkers zijn in de hel'. De protestborden zijn duidelijk zichtbaar voor de mensen op de begrafenis.⁴

In een samenleving waarin artikel 1 is afgeschaft kunnen dit soort taferelen ook in Nederland gebeuren. Ik denk dat ik niet hoeft uit te leggen waarom we dat niet moeten willen.

3. Samenvatting en eigen mening

Ik heb argumenten gegeven tegen de stelling: "Artikel 1 moet afgeschaft worden." Eerst heb ik uitgelegd waarom belediging niet nodig is om maatschappelijke zienswijzen uit te leggen. Daarna heb ik uitgelegd waarom de tolerantie in een samenleving verloren gaat als alles getolereerd wordt en hoe dat verband houdt met het afschaffen van artikel 1 van de grondwet. Als derde argument heb ik uitgelegd waarom de gelijkheid verloren gaat als iedereen vrij is, en ik heb een voorbeeld gegeven van wat er dan kan gebeuren.

Er is een balans tussen vrijheid en gelijkheid. Als iedereen vrij is kan niet iedereen gelijk zijn en andersom. Elke samenleving moet kiezen waar hij wil zitten op die balans. Amerika zit een stuk verder naar gelijkheid als wij en zoals ik al in 2.3 heb uitgelegd gebeuren er daardoor dingen waarvan ik denk dat ze onacceptabel zijn in een samenleving. Artikel 1 plaatst ons op een plek waarvan ik denk dat die perfect is op de balans, en daarom denk ik dat Artikel 1 niet afgeschaft moet worden.

⁴ https://www.standaard.be/cnt/dmf20160619_02346124, geraadpleegd op 12:50, 14-6-2024

4. Bronnenlijst

<https://nos.nl/artikel/2460196-verbod-op-discriminatie-om-handicap-of-seksualiteit-toegevoegd-aan-grondwet>

<https://npokennis.nl/longread/7540/wie-was-pim-fortuyn>

https://www.standaard.be/cnt/dmf20160619_02346124

<https://www.diggitmagazine.com/column/de-echte-paradox-van-popper>

